

Ustawa o Policji. Komentarz

Przejdź do produktu na ksiegarnia.beck.pl

Słowo wstępne

„Policja” jest terminem wieloznacznym i dodatkowo bardzo złożonym. Pojęcie stosunkowo proste do wyjaśnienia w sytuacji, gdy wyrażane jest dużą literą, bowiem oznacza nazwę własną policji instytucjonalnej – określanej też mianem korpusu bądź formacji [zob. szerzej *J. Dobkowski*, *Ewolucja pojęcia „formacja” w polskim prawie administracyjnym*, w: 100-lecie policji. Organizacja i funkcjonowanie (red. *E. Ura*, *M. Pomykała*, *S. Pieprzny*), Rzeszów 2019] – lub fragment jej nazwy własnej. Jednak termin ten nieporównanie częściej pisany jest małą literą, co bardziej komplikuje sposób jego rozumienia. Wyrażane z małej litery może oznaczać policję w znaczeniu normatywnym, materialnym, funkcjonalnym, formalnym i instytucjonalnym. Pojęcie normatywne oznacza zazwyczaj konstrukcję prawną powstałą w czasach wyodrębniania oraz kształtowania się nowoczesnej administracji publicznej i prawa administracyjnego, co zostało zapoczątkowane już w XVII w. W ujęciu materialnym może oznaczać organy zajmujące się ochroną porządku i bezpieczeństwa publicznego, ochroną ładu i spokoju publicznego, ochroną przed zagrożeniami zdrowia, życia itp., działaniami w stanach zagrożenia bez względu na to, jak ustawodawca nazywa organy powołane do ochrony tych wartości. Nieco inny akcent zawarty jest w definicji twierdzącej, że materialne pojęcie policji odnosi się do wszystkich działań państwa, które skierowane są do ochrony przed zagrożeniem, natomiast nie ma znaczenia, które organy te zadania wykonują. Biorąc pod uwagę to ostatnie ujęcie, bliskie materialnemu jest funkcjonalne ujęcie znaczenia pojęcia policji, bowiem akcentuje ono określoną aktywność państwa. Jej dominantą są działania prowadzące do ochrony lub przywrócenia bezpieczeństwa, spokoju i porządku publicznego, także przy wykorzystaniu środków przymusu. Formalne zaś znaczenie pojęcia policji tożsame jest z przepisami zawartymi w odpowiednich ustawach. Najbardziej popularne, instytucjonalne rozumienie policji kojarzone jest z uzbrojoną, umundurowaną i wyodrębnioną organizacją administracyjną (formacją, systemem organów) chroniącą życie, zdrowie i mienie ludzi oraz zapewniającą bezpieczeństwo i spokój jednostek, tudzież utrzymującą odpowiedni stan bezpieczeństwa i porządku publicznego, a ponadto pełniącą określone funkcje z racji ścigania przestępstw i wykroczeń oraz przeciwdziałania zjawiskom patologii społecznej. Czasami pojęcie policji w tym ostatnim znaczeniu jest zastrzeżone na wyłączność dla określonej części aparatu państwowego, chociaż formacja taka może też być identyfikowana innymi nazwami własnymi.

W naszym kraju powstanie policji w znaczeniu instytucjonalnym związane jest najczęściej z odzyskaniem w 1918 r. przez państwo niepodległości i utworzeniem na podstawie ustawy z 24.7.1919 r. o Policji Państwowej. Świadectwem tego są m.in. konferencje naukowe organizowane po 1990 r. w kolejne, najczęściej okrągłe rocznice jej powołania [jedna z ostatnich konferencji tak motywowana została zorganizowana w 2019 r. pod hasłem 100-lecia Policji; zob. 100-lecie policji. Organizacja i funkcjonowanie (red. *E. Ura*, *M. Pomykała*, *S. Pieprzny*), Rzeszów 2019]. Przekonanie takie nie jest jednak powszechne [niektóre ze stanowisk w tej kwestii przybliża

Słowo wstępne

P. Dobosz, Modele administracji publicznej w zmieniających się uwarunkowaniach istnienia Polski, w: 100-lecie policji. . . , np. s. 9–27]. Najdalej idące wiąże genezę tak rozumianej policji ze schyłkiem I Rzeczypospolitej. Wówczas Sejm Czteroletni przyjął 24.6.1791 r. ustawę o Komisji Policji, a po utracie państwowości stanowiono organy policyjne zarówno podczas powstań narodowych, jak i na terytoriach o różnicowanym zakresie autonomii.

Mimo mnogości polskich struktur policyjnych, niezależnie od tego, czy ich genezę będziemy utożsamiać ze schyłkiem XVIII w., czy odzyskaniem niepodległości w 1918 r., większość z nich miała znaczenie epizodyczne. Jako centralny organ policyjny trwale w dziejach państwa zaistniały jedynie: Policja Państwowa związana z II RP, Milicja Obywatelska związana z Polską Ludową oraz współczesna Policja. Mimo że funkcjonowały one w państwach niezmiernie zróżnicowanych ustrojowo, to w zakresie rozwiązań organizacyjnych można dostrzec elementy wspólne.

Dla czasów nam współczesnych najważniejszym aktem prawnym regulującym funkcjonowanie polskiej Policji jest ustawa z 6.4.1990 r.

W książce zostały zawarte komentarze do poszczególnych części PolicjaU ze zmianami, doprecyzowujące istotę jej funkcjonowania. Autorzy artykułów zmierzali się z problemami występującymi w praktyce, w tym także z problemami natury prawnej, które towarzyszą procesom interpretacyjnym. Podzielili się również własnymi doświadczeniami z praktyki, a niewątpliwym atutem książki są naukowe oraz praktyczne rozważania na przedmiotowy temat. Czytelnik otrzymuje kompendium wiedzy związanej z najważniejszym aktem prawnym regulującym działalność największej organizacji publicznej w Polsce.

Prof. dr hab. Arkadiusz Letkiewicz

[Przejdź do księgarni →](#)